

LIETUVOS RESPUBLIKOS
GEROS VALIOS KOMPENSACIJOS UŽ ŽYDŲ RELIGINIŲ BENDRUOMENIŲ
NEKILNOJAMĄJĮ TURTĄ ĮSTATYMO NR. XI-1470 PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2022 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. Lietuvos Respublikos geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymo Nr. XI-1470 nauja redakcija

Pakeisti Lietuvos Respublikos geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymą Nr. XI-1470 ir jį išdėstyti taip:

„LIETUVOS RESPUBLIKOS
GEROS VALIOS KOMPENSACIJOS UŽ NETEISĖTAI NUSAVINTĄ LIETUVOS
ŽYDŲ IR LIETUVOS ŽYDŲ RELIGINIŲ BENDRUOMENIŲ NEKILNOJAMĄJĮ
TURTĄ ĮSTATYMAS

Lietuvos Respublikos Seimas,

pripažindamas didelį Lietuvos žydų bendruomenės indėlį į Lietuvos kultūrą ir visuomenės pažangą iki Antrojo pasaulinio karo, Lietuvos okupacijos ir Holokausto, kaip visokeriopo žydų egzistencijos naikinimo, pradžios;

atsižvelgdamas į tai, kad įvairiose Lietuvos vietovėse istoriškai gyvavusios žydų bendruomenės Holokausto metu buvo sunaikintos, todėl, nesant teisių perėmėjų, jų turto restitucija vadovaujantis kitais galiojančiais Lietuvos Respublikos įstatymais nėra galima;

siekdamas atkurti istorinį teisingumą ir gera valia kompensuoti už totalitarinių režimų okupacijų laikotarpiu neteisėtai nusavintą Lietuvos žydų religinių bendruomenių, taip pat iki Antrojo pasaulinio karo ar šio karo metais Lietuvoje gyvenusių žydų tautybės asmenų nekilnojamąjį turtą;

norėdamas, kad kompensacija prisidėtų prie kultūrinio Lietuvos žydų bendruomenės palikimo Lietuvoje išsaugojimo ir jos dabartinių poreikių tenkinimo;

atsižvelgdamas į 46 pasaulio valstybių, tarp jų ir Lietuvos, atstovų 2009 metais priimtos Terezyno deklaracijos nuostatas,

priima šį Geros valios kompensacijos už neteisėtai nusavintą Lietuvos žydų ir Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymą.

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato geros valios kompensacijos (toliau – kompensacija) dydį, mokėjimo terminus, tvarką ir naudojimo paskirtį.

2. Kompensacija pagal šį įstatymą mokama už totalitarinių režimų okupacijų laikotarpiu neteisėtai nusavintą:

1) Lietuvos žydų religinių bendruomenių išlikusį nekilnojamąjį turtą, išskyrus žemę (toliau – Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamasis turtas);

2) iki Antrojo pasaulinio karo ar šio karo metais Lietuvoje gyvenusių žydų tautybės asmenų, kurie neturėjo teisinės galimybės atkurti nuosavybės teisės į turtą (toliau – nukentėję

asmenys), nekilnojamąjį turtą, įskaitant ir bešeimininkį nekilnojamąjį turtą, perimtą valstybės nuosavybėn, dėl Holokausto nelikus tokio turto savininkų ar paveldėtojų (toliau – Lietuvos žydų nekilnojamasis turtas).

2 straipsnis. Kompensacijos dydis, mokėjimo terminai ir tvarka

1. Mokėtinos piniginės kompensacijos dydis už neteisėtai nusavintą:
 - 1) Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą – 37 071 362,37 euro;
 - 2) Lietuvos žydų nekilnojamąjį turtą – 37 000 000 eurų.
2. Kompensacija mokama iš valstybės biudžeto Lietuvos Respublikos Vyriausybės kompensacijomis disponuoti paskirtam fondui (toliau – fondas). Fondas – pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kuris įsteigtas pagal šį ir Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymą. Pagrindiniai fondo veiklos tikslai – tenkinti viešuosius interesus vykdant švietimo, mokymo, religinę, taip pat mokslinę, kultūrinę, sveikatos priežiūros ir kitokią visuomenei naudingą veiklą, puoselėjant Lietuvos žydų bendruomenę.
3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyto fondo kolegialus valdymo organas turi atstovauti Lietuvos žydų bendruomenei, Lietuvos žydų religinei bendrijai, kitoms žydų religijai, sveikatos apsaugai, kultūrai ir švietimui Lietuvoje puoselėjančioms organizacijoms ir įstaigoms, jeigu jos pareiškia tokį norą.
4. Šio straipsnio 1 dalyje numatytos kompensacijos sumos yra galutinės, ateityje negali būti keičiamos ir reiškiamos pretenzijos dėl jų.
5. Fondas tvirtina disponavimo kompensacijos lėšomis tvarką ir ją viešai skelbia savo interneto svetainėje.
6. Kasmet iki birželio 1 d. Viešųjų įstaigų įstatyme nustatyta tvarka nepateikus Juridinių asmenų registrui ir viešai nepaskelbus fondo veiklos ataskaitos, audituoto metinių finansinių ataskaitų rinkinio kartu su auditoriaus išvada ar iš pateiktų dokumentų nustačius, kad fondas disponuoja jam perduotomis kompensacijos lėšomis arba valdo, naudoja jam perduotą nekilnojamąjį turtą ar disponuoja juo ne pagal šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatytą paskirtį arba kitaip pažeidžia šio įstatymo reikalavimus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė turi teisę laikinai sustabdyti kompensacijų mokėjimą ir atnaujinti mokėjimą, fondui panaikinus nustatytus trūkumus.
7. Už šio straipsnio 1 dalyje nurodytą turtą gali būti kompensuojama Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu perduodant valstybei nuosavybės teise priklausančią nekilnojamąjį turtą – pastatus ar jų dalis šio straipsnio 2 dalyje nurodyto fondo nuosavybėn, jeigu jis priima sprendimą prašyti perduoti tokį turtą konkrečiai paskirčiai, atitinkančiai šio įstatymo 3 straipsnio 4 dalies sąlygą. Tokiu atveju šio straipsnio 1 dalies 1 ar 2 punkte nurodytos piniginės kompensacijos dydis mažinamas perduodamo nuosavybės teise nekilnojamojo turto verte, kuri apskaičiuota remiantis valstybės įmonės Registrų centro turimais masinio vertinimo duomenimis turto perdavimo dieną.
8. Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyta piniginė kompensacija, išskyrus šio straipsnio 9 dalyje numatytą sumą, pagal šį įstatymą pradedama mokėti nuo 2013 m. sausio 1 d. ir baigiama mokėti 2023 m. kovo 1 d. Šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta piniginė kompensacija pagal šį įstatymą pradedama mokėti nuo 2024 m. liepos 1 d. ir baigiama mokėti 2030 m. liepos 1 d. Šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta piniginė kompensacija numatoma mokėti dalimis ir Seimo tvirtinama kiekvienų metų valstybės biudžete atsižvelgiant į valstybės finansines galimybes, ir išmokama iki kiekvienų metų liepos 1 d.

9. Šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytai paskirčiai skiriama vienkartinė 3 milijonų litų (868 860,06 euro) suma. Ši suma yra šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytos piniginės kompensacijos dalis. Ji išmokama šio straipsnio 2 dalyje nurodytam fondui 2012 metais, ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo fondo paskyrimo.

10. Pagal šio straipsnio 7 dalį valstybei priklausantis nekilnojamasis turtas šio straipsnio 2 dalyje nurodytam fondui gali būti perduodamas nuo 2012 m. sausio 1 d.

3 straipsnis. Kompensacijos naudojimo paskirtis

1. Pagal šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalį išmokėta piniginė kompensacija gali būti naudojama tik šiems tikslams:

1) Lietuvos žydų religiniams, kultūros, sveikatos apsaugos, sporto, švietimo, mokslo bei kitiems Lietuvos žydų bendruomenės puoselėjimo Lietuvoje tikslams;

2) Antrojo pasaulinio karo metais Lietuvoje gyvenusiems ir nuo totalitarinių režimų okupacijų laikotarpiu nukentėjusiems žydų tautybės asmenims remti. Šiam tikslui skiriama šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje nurodyta kompensacijos suma;

3) fondui pateiktiems nukentėjusių asmenų ar jų paveldėtojų individualiems prašymams dėl Lietuvos žydų nekilnojamojo turto fondo nustatyta tvarka tenkinti. Šiam tikslui fondo sprendimu gali būti skiriama ne mažesnė kaip 5 000 000, tačiau ne didesnė kaip 10 000 000 eurų suma;

4) fondo administravimo išlaidoms, kurių metinė suma negali viršyti 10 procentų metinės piniginės kompensacijos dalies, tvirtinamos kiekvienų metų valstybės biudžete.

2. Nukentėję asmenys ar jų paveldėtojai šio straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytus individualius prašymus ir turimus juos pagrindžiančius dokumentus turi pateikti fondui iki 2023 m. gruodžio 31 d. Šie prašymai pateikiami, vertinami ir sprendimai dėl jų priimami vadovaujantis fondo patvirtinta disponavimo kompensacijos lėšomis tvarka. Fondas gautų prašymų pagrįstumo įvertinimo tikslu turi teisę gauti informaciją apie Lietuvos žydų nekilnojamąjį turtą iš valstybės ar savivaldybės institucijų. Fondas ne vėliau kaip iki 2024 m. gruodžio 31 d. įvertina gautų prašymų pagrįstumą ir nustato visiems nukentėjusiems asmenims vienodą skiriamos kompensacijos dydį.

3. Už vieno nukentėjusio asmens visus neteisėtai nusavintus nekilnojamojo turto objektus fondas bendrai skiria vieną piniginės kompensacijos sumą, kuri nepriklauso nuo nukentėjusiam asmeniui priklausiusio nekilnojamojo turto vertės. Konkreti nukentėjusiam asmeniui skiriama suma nustatoma fondo sprendimu, įvertinus bendrą visų iki šio straipsnio 2 dalyje nurodytos datos gautų prašymų, fondo įvertintų pagrįstais, apimtį ir šio straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytai paskirčiai skiriamą kompensacijos sumą. Fondo paskirta kompensacijos suma ne vėliau kaip iki 2025 m. liepos 1 d. išmokama nukentėjusiam asmeniui arba jo turto paveldėtojams lygiomis dalimis.

4. Pagal šį įstatymą perduotas nekilnojamasis turtas turi būti naudojamas tik Lietuvos žydų religiniams, kultūros, sveikatos apsaugos, sporto, švietimo ir mokslo bei kitiems Lietuvos žydų bendruomenės puoselėjimo tikslams.

5. Fondui išmokėtos nepanaudotos piniginės kompensacijos lėšos gali būti investuojamos derinant investicijų riziką su šio straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo nuostatomis.

6. Fondui išmokėtos nepanaudotos piniginės kompensacijos lėšos gali būti investuotos į indėlius, kuriuos pareikalavus galima atsiimti, Lietuvos Respublikos kredito įstaigoje arba

kredito įstaigoje, atitinkančioje europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus, numatytus Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo konstituciniame įstatyme, arba Vyriausybės vertybinius popierius.

7. Tais atvejais, kai fondui išmokėtos nepanaudotos piniginės kompensacijos lėšos investuojamos ne į šio straipsnio 6 dalyje numatytus investavimo objektus, į vieną investavimo objektą gali būti investuojama ne daugiau kaip 20 procentų fondui išmokėtų nepanaudotų piniginės kompensacijos lėšų.

8. Fondui išmokėtos nepanaudotos piniginės kompensacijos lėšos negali būti investuojamos į fondo dalininkų, valdymo ir kolegialių organų narių, fonde pagal darbo sutartį dirbančio asmens, paramos teikėjų ar su jais susijusių asmenų, kaip jie suprantami pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymo 22 straipsnio 6 dalį, turtą.

9. Palūkanos už piniginės kompensacijos lėšas gali būti naudojamos reinvestavimui kitų fondo veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka ir šio straipsnio 1 dalies 1, 3, 4 punktuose nustatytiems tikslams.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2023 m. sausio 1 d.

2. Fondas iki 2022 m. gruodžio 30 d. patvirtina disponavimo kompensacijos lėšomis tvarką.

3. Šio įstatymo 1 straipsniu dėstomo Geros valios kompensacijos už neteisėtai nusavintą Lietuvos žydų ir Lietuvos žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymo 3 straipsnio 5–9 dalys taikomos fondui išmokėtų nepanaudotų piniginės kompensacijos lėšų investavimui po šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas